

XIII. Hätaapukomitea.

Helsingin kaupungin hätaapukomitean antama kertomus kevätalvelta 1917 oli seuraavaa sisällystä:

Sosiaalilautakunnan kirjelmässä joulukuun 6 päivältä 1916 tehdyn esityksen johdosta päätti kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 29 päivänä s. v. asettaa semmoisen hätaapukomitean, josta tarkemmin mainitaan kaupunginvaltuuston helmikuun 25 päivänä 1913 tekemässä päätöksessä, ja valitsi sen puheenjohtajaksi everstiluutnantti O. Ehrströmin ja jäseneksi rakennusmestari N. L. Eskolan sekä varajäseniksi ent. kuvernöörin Edvard Krogiuksen ja rouva Maissi Erkon.

Vasta tammikuun 24 päivänä 1917 maistraatti kuitenkin tammikuun 15:ntenä s. v. päivätysssä kirjelmässä ilmoitti tästä komitean puheenjohtajalle, antaen sen ohessa hänen toimekseen kehoittaa niitä laitoksia ja yhdistyksiä, joiden on komitean johtosäännön mukaan valittava jäseniä komiteaan, toimittamaan semmoisen vaalin. Osa vastauksista puheenjohtajan lähettämiin kehoituksiin ilmoituksineen vaalien toimittamisesta niinikään saapui hitaasti, minkätähden komitea vasta helmikuun 12 päivänä voi pitää perustavan kokouksen.

Paitsi jo mainittuja kaupunginvaltuuston valitsemissa henkilöjä kuuluivat komiteaan seuraavat jäsenet: sosialilautakunnan valitsema lakitieteenkandidaatti Einar Böök, varamiehenä prokuristi C. F. Fagerholm, vaivashoitohallituksen valitsema filosofiantohtori Jenny af Forsselles, varamiehenä työnjohtaja F. Nummivuori, kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan valitsema toimistonjohtaja A. H. Karvonen, varamiehenä rouva Seidi Swendelin, Helsingin työväenyhdistyksen valitsema muurari Emil Leino, varana rouva Sandra Lehtinen, ruotsalaisen työväenyhdistyksen valitsema herra Arthur Blomqvist, varamiehenä herra Lennart Lydman, sekä Helsingin suomalaisen työväen-

Komitean jäsenet.

liiton valitsema toimittaja Emil Forsgren, varamiehenä kivityöntekijä P. Kanerva.

Komitean sihteerinä toimi tarkastaja Jalmari Kekkonen.

Kaupungin
työolot.

Mikäli paikkakunnan työolot käyvät selville työnvälitystoimiston tilastosta, toisin sanoen sen laatimista työttömäin luetteloista, on työnsaanti yleensä ollut varsin hyvä, erittäinkin miehille. Tämä johtui valtion töihin tarvittavasta runsaasta työvoimasta, mikäli koski Viaporissa ja kaupungin ympäristössä suoritettavia valli- ja linnoitustöitä taikka tehtaissa ja erittäinkin konepajoissa kuumeisella kiireellä teetetäviä valtion tilauksia. Mainittavaa työttömyyttä ei voitu naiseenkään nähdessä havaita, kun naistyövoimaakin tarvittiin mainittuihin valtion hankintoihin.

Työn vähene-
minen kara-
mellitehtaissa.

Sittenkuin elintarpeiden puutetta alkoi ilmetä sokerinpuutteen muodossa, mikä pakotti karamellitehtaat päivä päivältä supistamaan tuotantoaan ja samassa määrässä vähentämään työväkeään, alkoi naisia uhata huomattavampi työnpuute. Tämän johdosta tehtiin kaupunginvaltuustolle ehdotus hätäapukomitean asettamisesta, johon ehdotukseen kaupunginvaltuusto myöntyikin, niinkuin jo tämän kertomuksen alussa mainittiin.

Siihen aikaan, jolloin komitean perustava kokous pidettiin, saattoi työnvälitystoimiston johtaja ilmoittaa, ettei sillä hetkellä vielä vallinnut sen suurempaa työttömyyttä, kuin että ainoastaan 40—60 naista oli toimistossa tiedustellut työtä. Siihen aikaan olivat karamellitehtaat, joiden työväki joulukuussa käsitti 800 henkeä, vähentäneet tätä määrää parilla sadalla, mutta osa näistä oli saanut palvelijatarpaikkoja, osa muuta työtä, ja joka tapauksessa olivat varsin harvat heistä kääntyneet työnvälitystoimiston puoleen.

Myöhemmin talvella asema naisten työmarkkinoilla tosin jonkin verran huononi — johtuen osin niiden valtion tilaustöiden — sräpnellinvalmistuksen — supistamisesta konepajoissa, joiden suoritukseen voitiin käyttää naistyövoimaa, osin vieläkin tuntuvammasta karamellitehtaiden tuotannon vähenemisestä. Viimeksi mainitun laatuksia naisyöläisiä ei kuitenkaan ollut työttömäin joukossa monta, syystä että osa heistä oli saanut työtä kotelotehtaissa, osa taas oli tehtaiden antamalla matkarahoilla poistunut paikkakunnalta. Komitean kokouksessa maaliskuun 29 päivänä ilmoitettiin työnvälitystoimiston työttömäin luetteloissa olevan 178 naista, joista 34 oli naimisissa, 104 perheenelättäjiä ja 40 yksinäisiä. Ammatiltaan oli siivoojattaria 134, pesijättäriä 22 sekä rakennustyöläisiä 22. Näistä työttömistä oli 40—50 semmoisia, joiden oli vaikea saada työtä ja joille olisi erikoisia hätäaputöitä järjestettävä.

Kaupunkilähe-
tyksen toi-
minta.

Sitä varten kääntyi hätäapukomitea ensinnä kaupunkilähettyksen sekä sittemmin naisjärjestöjen hätäapukomitean puoleen, joista ensin-

mainitulla oli edellisen vuoden toiminnasta jäljellä käytettävänä 8,830 markkaa työaineina ja valmiina töinä sekä jälkimmäisellä Smk 4,681: 31 rahaa ynnä 3,387 markkaa työaineina ja valmiina töinä eli yhteensä Smk 8,068: 31.

Kun mainittavaa työttömyyttä ei ollut olemassa siihen aikaan, jolloin perustava kokous pidettiin, päätti komitea kaupunginvaltuustolta anoa ainoastaan oikeutta tarpeen mukaan käyttää edellä mainittuja varoja työn hankkimiseksi työttömille, johon anomukseen kaupunginvaltuusto myöntyi helmikuun 27 päivänä 1917. Tällä kaupunginvaltuuston päätöksellä oikeutettiin kaupunkilähetys antamaan työttömille työtä edellä mainittuja säästövaroja käyttämällä.

Kun työttömyys sittemmin, niinkuin edellä mainittiin, lisääntyi, päätti komitea kokouksessaan maaliskuun 29 päivänä kehoittaa naisjärjestöjen komiteaa, siinä tapauksessa ettei komitean puheenjohtajan ja sihteerin kääntymisestä metallitehtaiden puoleen ollut toivottua tulosta, ryhtymään toimiin sopivan työansion hankkimiseksi sille puoleensataan nousevalle työttömäin naisten joukolla, jolle ei voitu muulla tavoin hankkia työansiota.

Edellä mainittu kääntyminen kaupungin suurempain metallitehtaiden puoleen antoi kielteisen tuloksen, syystä että useimmissa niistä oli naisille sopivia töitä suuressa määrässä vähennetty ja lisäksi puhjennut vallankumous osaltaan teki tilanteen epävarmaksi, varsinkin mitä uusien tilauksien saantiin tuli, jota paitsi ei niitäkään puolinaisia lupauksia, jotka ensin saatiin G. W. Sohlberg osakeyhtiöltä sekä Hieta-
lahden laivatokalta ja konepajalta, toteutettu.

Muut toimen-
piteet.

Mainitun päätöksen nojalla komitean puheenjohtaja ryhtyi keskusteluihin rahatoimikamarin kanssa sen ainoan huoneiston, mikä ehkä oli tarkoitukseen saatavissa, nimittäin ent: seurahuoneella olevan, luovuttamisesta naisjärjestöjen komitean suunnittelemaa toimintaa varten, jolla ei ollut muuta estettä kuin sopivan huoneiston puute. Lupa mainitun huoneiston käyttämiseen saatiinkin, mutta tämän lupauksen täyttyminen viipyi huoneiston aikaisempain haltijain poismuuton viivyttylän johdosta päivästä päivään, viikosta viikkoon, kunnes aika vihdoin kävi liian myöhäiseksi ja koko työsuunnitelma raukesi.

Sen johdosta että hätäaputöitä järjestettiin niin vähäisessä määrässä, kuin edellä on kerrottu, eikä kaupunkilähetys, joka ne pani toimeen, ollut laatinut tilastoa niistä, jotka olivat työtä saaneet, ei tässä voida antaa minkäänlaisia tilastotietoja.